

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29, факс: (044) 277-76-30

24 квітня 2020 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я

№ 23

Рада суддів України вивчила питання щодо стану оплати праці працівників апаратів судів та встановила наступне.

Міністерством фінансів України під час підготовки проекту Державного бюджету України на 2020 рік у розрахунки граничних обсягів видатків закладено відтермінування підвищення суддівської винагороди на один рік. У доведених до ДСА України граничних обсягах видатків загального фонду державного бюджету кошти на підвищення розміру суддівської винагороди, передбаченої Законом України "Про судоустрій і статус суддів", не були враховані.

У листі Міністерства фінансів України від 03.09.2019 № 04110-09-10/22087 зазначено, що Державній судовій адміністрації України під час визначення напрямів використання коштів загального та спеціального фондів державного бюджету слід виходити з того, що потреба органу судової влади у видатках на суддівську винагороду має бути забезпечена в повному обсязі відповідно до вимог Закону України "Про судоустрій і статус суддів".

ДСА України, як головний розпорядник бюджетних коштів, сформувала бюджетний запит з урахуванням доведених граничних обсягів видатків загального фонду державного бюджету на суддівську винагороду діючих суддів та двох тисяч вакантних посад суддів, які терміново мали бути заповнені за дорученням Президента України, у повному обсязі. Обсяг передбачених для суддівської винагороди коштів на 2020 рік становив 10,9 млрд грн, що більш як удвічі перевищило показники державного бюджету 2019 року.

Після забезпечення в повному обсязі суддівської винагороди в розмірах, передбачених на 2020 рік Законом України "Про судоустрій і статус суддів", залишок граничних обсягів видатків загального фонду державного бюджету та план надходжень коштів до спеціального фонду державного бюджету від справляння судового збору катастрофічно не забезпечував інші напрями видатків, а саме: фонд оплати праці працівників апаратів судів; нарахування на оплату праці; інші поточні видатки на забезпечення судочинства та видатки розвитку.

Так, фонд оплати праці працівників апаратів судів визначений у сумі 414,9 млн грн, що майже в 13 разів менше, ніж фактичні видатки на зазначені цілі в 2019 році (5367,2 млн грн). На інші видатки щодо забезпечення судочинства та видатки розвитку бюджетні асигнування взагалі не були передбачені на 2020 рік.

Про суттєвий дефіцит видатків за вказаними напрямками ДСА України зазначила в поданому до Міністерства фінансів України бюджетному запиті. Також зазначена проблема висвітлювалась у спільних листах Вищої ради правосуддя, Ради

суддів України, ДСА України до всіх вищих органів виконавчої та законодавчої влади, а також у рішенні з'їзду суддів України.

Результатом звернень стало те, що замість виділення додаткових, вкрай необхідних бюджетних асигнувань Міністерством фінансів України були зменшені ДСА України видатки на нарахування на оплату праці та відповідно збільшені видатки на інші поточні видатки стосовно забезпечення судочинства, що забезпечило тільки третину від їх потреби та одночасно створило дисбаланс між дефіцитним фондом оплати праці та нарахуваннями на нього.

Крім того Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету без погодження з ДСА України було зменшено видатки, заплановані на заповнення вакансій суддів, на користь Служби судової охорони, що ще більше розбалансувало бюджету судів.

Незважаючи на всі звернення органів судової влади Верховною Радою України в порушення норм Конституції України державний бюджет на 2020 рік прийнято вкрай дефіцитним та незбалансованим щодо фінансового забезпечення місцевих та апеляційних судів (майже відсутній фонд оплати праці працівників апаратів судів, розбалансований фонд оплати праці з нарахуваннями на нього, величезний дефіцит поточних видатків на забезпечення судочинства, повна відсутність видатків розвитку для судів).

Єдиним позитивом у Законі України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" є норма Прикінцевих положень, яка давала підстави для збільшення бюджетних призначень ДСА України, як головному розпоряднику бюджетних коштів, за підсумками виконання державного бюджету в першому кварталі 2020 року на забезпечення здійснення правосуддя в необхідному обсязі.

Обсяг річного фонду оплати праці, визначений для конкретних судів та територіальних управлінь ДСА України стосовно місцевих загальних судів у додатку № 7 до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" забезпечував середній рівень оплати праці працівників апаратів судів в розмірі менше двох тисяч гривень на місяць.

Ситуація ускладнилась ще й тим, що після формування додатку № 7 до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" в окремих апеляційних судах відбулися значні кадрові зміни, які призводять до виникнення диспропорцій між судами і потребують постійного корегування фонду оплати праці судів.

З метою недопущення суттєвого зниження рівня оплати праці працівників апаратів судів уже на початку 2020 року ДСА України було вжито ряд заходів, а саме:

під час складання бюджетного розпису вдалося вирішити питання з Міністерством фінансів України щодо проведення наближення видатків на оплату праці в межах річної суми з четвертого кварталу на перший квартал 2020 року;

з метою ліквідації поточного дефіциту нарахувань на оплату праці здійснила незбалансоване наближення цих видатків за загальним фондом з третього та четвертого кварталів на січень – квітень поточного року, а також за спеціальним фондом державного бюджету перерозподілила частину видатків з інших напрямів на нарахування;

вимушено перейшла з річного на помісячне регулювання фонду оплати праці судів для ліквідації диспропорцій у зв'язку з рухом кадрів, використовуючи показники середньої заробітної плати та фактичної чисельності персоналу;

запровадила збір актуалізованої інформації щодо річного фонду суддівських винагород, фонду обов'язкових виплат працівникам апаратів судів, фонду

стимулюючих виплат з метою запровадження механізмів більш точного розрахунку фонду оплати праці судів.

Вжиті заходи дали можливість у першому кварталі поточного року не допустити в цілому зниження рівня оплати праці працівників апаратів судів порівняно з аналогічним періодом минулого року. ДСА України забезпечила єдині підходи при формуванні фондів оплати праці на перший квартал 2020 року виходячи з фактичної (середньооблікової) чисельності працівників апаратів судів. Фонд оплати праці для працівників апаратів судів на перший квартал сформовано із розрахунку середньомісячної зарплати 15,3 тис. грн. (12,1 тис грн. у 1 кв 2019 р.), у тому числі для місцевих загальних судів – 13,9 тис грн. (11,9 тис грн. у 1 кв 2019 р.), для апеляційних та місцевих спеціалізованих судів – 17 тис гривень (13,3 тис грн. у 1 кв 2019 р.) .

Проте ці вимушено задіяні заходи мають свої об'єктивні недоліки, а саме:

суттєвий дефіцит річного фонду оплати праці, незважаючи на вжиті заходи щодо наближення, створює атмосферу невпевненості в майбутньому, що породжує різні управлінські рішення керівників бюджетних установ щодо використання доведеного фонду оплати праці в помісячному розрізі за його складовими. Так, якщо в одних судах використовувались надбавки та премії у рамках доведених помісячних фондів з урахуванням здійсненого наближення в межах річного фонду, то у місцевих загальних судах Волинської та Запорізької областях використовувались матеріальні допомоги та створювались резерви для рівномірного забезпечення рівня оплати протягом року. Так, наприклад, якщо у місцевих судах Дніпропетровської області фактична середня зарплата у першому кварталі 2020 року склала 13,8 тис грн. проти 12,1 тис грн. у першому кварталі 2019 року, то у місцевих судах Запорізької області середня зарплата у першому кварталі 2020 року склала 11,5 тис грн. проти 12,5 тис грн. у першому кварталі 2019 року.

помісячне регулювання фонду оплати праці судів, на відміну від регулювання по року, не враховує такі періодичні фактори як оплата відпусток, матеріальних допомог, лікарняних, які протягом року мають регулюватися судами та територіальними управліннями ДСА України шляхом створення внутрішньорічних резервів у вигляді залишків відкритих асигнувань, а у виключних випадках – тимчасової кредиторської заборгованості.

Наведені факти при однакових підходах щодо формування фондів оплати праці працівників апарату судів не дають змоги забезпечувати в кожному конкретному місяці однаковий рівень стимулюючих виплат та їх структуру в кожному суді, до чого не виправдано та штучно в останні місяці прикута посилена увага працівників апаратів судів, що створює нездорову атмосферу не тільки в судовій системі, а й взагалі в державі.

Аналіз законодавства, яке регулює оплату праці працівників апаратів судів, дозволяє зробити висновок про те, що реальний розмір заробітної плати конкретного працівника апарату суду залежить не лише від фонду оплати праці, встановленого для конкретного суду, а у значній мірі і від рішень керівників, яким вони диференціюють її розмір різним відсотком стимулюючих виплат.

Існують випадки, коли в одних судах розмір стимулюючих виплат окремими працівникам апаратів судів суттєво відрізняється від середнього рівня таких виплат іншим працівникам.

В умовах суттєвого дефіциту бюджетних коштів такі випадки мають мати виключний характер, оскільки це може відчитити як зловживання при прийнятті

відповідних управлінських рішень, так і про нераціональний розподіл посадових обов'язків в тому чи іншому колективі між працівниками.

Зважаючи на викладене, Рада суддів України

в и р і ш и л а:

1. Державній судовій адміністрації України після внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" та отримання додаткових бюджетних призначень на оплату праці з нарахуваннями:

- здійснити вирівнювання річного фонду оплати праці працівників апаратів судів, забезпечивши бюджетними асигнуваннями, у першу чергу, обов'язкові складові заробітної плати працівників апаратів судів (посадовий оклад, ранг, вислуга років) та однаковий рівень стимулюючих виплат по відношенню до фонду обов'язкових виплат, використовуючи вивільнені кошти фонду суддівських винагород;

- для врахування кадрових змін перейти з регулювання місячного фонду оплати праці на регулювання річного фонду.

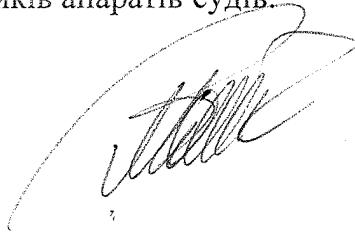
2. Судам забезпечувати рівномірний графік відпусток протягом року для суддів та працівників апаратів судів, а саме:

- при нарахуванні стимулюючих виплат уникати випадків, коли розмір стимулюючих виплат окремими працівникам апаратів судів суттєво відрізняється від середнього рівня таких виплат іншим працівникам;

- уникати значного навантаження на фонд оплати праці шляхом масового одночасного надання матеріальних допомог;

- зберігати протягом року пропорції між фондом суддівських винагород та фондом оплати праці працівників апаратів судів.

**Голова
Ради суддів України**

Б.С. Моніч